

MAGÉN ISTVÁN

A felirat

A sor a bejárati ajtótól a kijárati ajtóig tartott. Apró tömbök szakadtak le róla. Ezek valószínűleg a katonák voltak, mert tompa pufogás hallatszott, mint amikor a testek beleragadnak valamibe. A mindent kitöltő tömeg ilyenkor felbolydult, sok tekintetben felzaklató kaland volt ez. A rendezők rovátkákat húztak a sorban állók közé, vastag krétával keresztet rajzoltak a hátukra. Előfordult, hogy olyan pofonokat adtak, hogy a lendület átvitte az illetőt az utca egyik oldaláról a másikra. Az egyik ilyen sor egyszerű deszkával vette magát körül. Körüldeszékelte magukat, mintha neveltetésük így követelte volna meg. A deszkák között elfilozofálhattak. Ezekre a vitatkozókra általában az volt a jellemző, hogy csiszolatlanok voltak és következtelenek, és istállóban, vécékben, csatornában kerestek munkát. Az sem számított, hogy az újabb és újabb vendégek egy része kifelé repült az épületből, más része meg befelé. Nem hiányzott senkinek senki ebben az elszigeteltségben. Csak a kutyája némelyeknek. Az összezsúfolódott emberek éhesek voltak, és nem tudták az ennilót a táskájukból előhúzni. Egymás mellett, egymás fölött, egymás alatt lapultak. Rájuk szakadt a tető a fatörzsekkel együtt. Kalandfilmekben látható ilyen. A vihar visszajött, és megmutatta, milyen tartalékokkal rendelkezik. Elsodorta, ami laza volt. Elsodorta a kapu szárnyait, a cigarettázókat, a kapcsolódási pontokat, mindent. Egyik oldalról a másikra hömpölygött az ár. Az emberek megtették, ami lehetséges. Megtalálták azokat az azonosságokat, ami egyesítette őket. Összefogtak, mert mindenki félt. Nem volt más bátorságuk, mint a tettetés.

Somfai a felszólításra várt. Azokra várt, akik majd sajátos közelségből ismerkednek vele. A tető alatt sokan megkapaszkodtak, és különös távlatból nézték egymást. Odafent beteljesedett a gyengéd találkozás. Lógtak, mint a denevérek, és nem beszéltek semmiről. A lógástól dudor keletkezett a hátukon, a hasukon meg sötétlő bemélyedés. Az éhség már régóta zavarta őket. Több hivatalos közegen túl, de a látótávolságon belül, ahol már csak riasztó és ismeretlen tárgyakra ütközik az ember, katonák látszottak. Messziről csúnyák voltak, közlőről szépek, de voltak közöttük derűsek is, meg kedvetlenek is. Egy huszonhárom éves katona egy adott pillanatban a vállához emelte a puskáját, és lőtt. - Jobban is célozhattam volna - morogta. A sorban állók közül valakinek fennakadt a golyó a zápfogán. Egy árulkodó, kíváncsi kérdés el nem hangzott. Pedig fortyogott a zsongás; mindenféle sikolyok, női hangok, meg nevetések. Több élő, eleven hang. Somfainak arra kellett gondolnia, hogy az emberek megköszönik istenüknek, hogy sorba állhatnak, és várakozhatnak.

Sokan úgy gondolták, hogy szerelmeskedni kellene az éhezés pillanatában. Még visszatartották magukat, még húzták egy darabig, mások viszont kanyargós mozdulatokkal már átölelték egymást. A lélek egy futó szorongás kíséretében érzekelte a testet.

Somfai valami furcsa öncsalással bámulta a mellette lapuló, hozzá nyomódó nőt. A régiek közül való volt, az anyja korosztálya, kissé túlrett nőiességgel. Somfai gyorsan és lelkesen az arcába nézett. Fiatalnak látszott, akárcsak az anyja, de kötelességszerű fiatalsága mégis múlónak tűnt. A nő nevetése elrémisztette. A hangja tiszta és száraz volt ugyan, de irgalommentes. Meglepetést okoztak arcának összesimuló síkjai. Valamit mondott, amit a körben állók is jól hallottak. Somfai megrémült. Szavai helyreigazíthatatlan tévedéseket tartalmaztak. Menetrendszerű pontossággal keltette fel Somfai kagylóba zárt férfiúi érzéseit. Arcával súrolta az arcát. Ajkával kissé megmasszírozta az ajkát. Ez olyan volt, mint egy próba. Élvezhetetlen energiáinak próbatétele.

*

Odakint már alkonyodott, és a munkakeresők csak úgy jöttek és jöttek. Az asztaloknál bediktálták a nevüket és a kódszámukat. Az asztaloknál többnyire nők ültek, fejük, nyakuk, válluk mozdulatlan volt, csak a szemük mozgott különösen, mintha álmodnának. Nadrágot viseltek, és kemény elszántságot mutattak. Az asztaloknál ültek férfiak is. Unalmasan tekintettek maguk elé. Az egyik egy farkas fejét tartotta a szájában. A fej kemény volt, és fátylas kalapot viselt. „Jól van, jól van”, mondta a fej a férfinak, aki csökönyös hangon magyarázott. Somfai arra gondolt, hogy feljelenti, amiért megfélemlíti az embereket. Más férfiak beszéd közben elszunnyadtak. Makacs, mély álomban folytatták ügyfeleikkel a csevegést. Fejüket ide-oda forgatták, hogy lássák a véletlenek összecsapása által kialakult hatást. Zsömléhez hasonlatos arcukon kiszolgáltatottság látszott. Bólogattak, néha köptek, abban a hiszemben, hogy jól végzik a feladatukat. Voltak közöttük olyanok is, akik a kabátjuknál fogva felakasztották magukat. Egy nő felsikoltott, mikor meglátta az egyik fogason vergődő férfit. A csendes jeleneteket szerette. Megkérte a körülötte állókat, hogy ültessék be egy cserépbé, és egyensúlyozzák ki a cserepet, hogy az fel ne borulhasson.

Somfai nem szerette az „Állásbörze” feliratot a falon. Érezte az orrában a felirat sajátos, bűdös, gombás aromáját. Arra gondolt, hogy érezte már ezt a különös, minden szándéktól mentes illatot. Ha odamászik, gondolta és szétharapdálja a betűket, aztán felmutatja a szétrágott, szétcincált feliratot a fogai között, mindenki örülni fog. Csak azért nem teszi, - gondolta, - mert nem akar belebonyolódni saját mozdulatainak sutaságába. De ettől függetlenül, - morogta magában, - nagyon tanulságos lenne, minden keménykedés nélkül letépni ezt a szart. Nem értette, hogy tulajdonképpen miért is haragszik arra a feliratra, amit selyemből, brokátból és bársonyból varrtak össze.

Időnként, bizonyos kellemetlenséget vállalva, lenyúlt, közben biccentett a fejével, mintha köszönne valakinek, esetleg a nőnek, aki mellette szorong. Megérintette a hozzá simuló női testet. Kisebb izgalmat érzett, de azt gondolta, hogy az igazán erős izgalom még várat magára. Büntetésnek érezte volna, ha ilyen körülmények között kellene magáévá tenni egy nőt, aki ráadásul az anyja korosztálya. Mindkettőjüknek büntetés lenne. Szorongott, de átmosódott az arcán valami derű. Úgy nézett rá nagy szemével az asszony, mintha azt akarná vizsgálni, miként reagál a közelségére. Érezte, hogy az élete, nem tudni miért, ennek az asszonynak a kezében van, mert az már megtette azt a bizonyos lépést: közeledett felé. Hálából, mintha önmagából kicsikarta volna, valami kibuggyant a szeméből. Egy könnycsepp is bocsánatkérés lehet, melyet az emberek gyorsan letörölnek. - gondolta Somfai. Az emberek szövetkeznek, sávokban rendeződnek, azt kutatják, ki volt előbb. Büntetik egymást, mert élnek. Botladoznak egymás előtt. Elbújnak,

és kinevetik egymást. A nevetés olyan, mint egy halom ruha. Egy ismeretlen rítus. Vihognak, mert nem tudják abbahagyni. Az emberek jelzéseket adtak le a viharban nevetés közben, és megbarátkoztak a gondolattal, hogy véglegesen elveszíthetik egymást.

A felirat tündökölt a falon. Tulajdonképpen arról szólt, hogy az álláskeresők nyugodtan mutogathatnának egymásra, ha akarnának, káromolhatnak is egymást minden következmény nélkül. A felirat kizárólagosságot követelt. Lehetetlen volt visszavonni. Szeme volt és pislogott. Egyébként mozdulatlanul pihent a falon. Naiv ártatlansággal füttyült. Jelenlétét inkább csak azok vették észre, akik túlságosan vágyódtak utána. Valamiféle magyarázat kellene, gondolta Somfai, ami mindig hiányzik, ami belső ujjongást gerjeszt. Elővette a noteszét, és ezt firkálta bele: „Az etikai és az esztétikai elvek összemosódnak. A cselekvés különböző fázisai átmeneti viszonyban vannak. A jó stratégiák megsokszorozzák az erőt.”

*

Somfai keresett valakit, akihez egy szót sem kell szólani. Nem akarta elmondani, hogy reszketés nélkül nem lehet élni. Habár az is igaz, gondolta, hogy ezt mindenkinek meg kellene ismernie. Ahhoz, hogy némán utálhassuk egymást, vissza kell tartanunk a lélegzetünket. A lélegzet pedig felemel minket, és kábaságban tart. A lélegzet a fény felé tartja az embert, mint valami tárgyat. Nem egyéb, mint búcsú a fájdalomtól – gondolta Somfai.

Ezen a napos szeptemberi délelőttön, amikor százhusz kilométeres sebességgel fúj a szél, szorgalmas és jóra való kamasz akart lenni. A vihar úgy helyezkedett el előtte és mögötte, mint egy meztelen nő. Ez a nő fortlyogott a szerelemtől. Mozdulatlanra dermedve ijesztő volt. Mandulavágású szemének színe megegyezett a bőrének színével. Somfai odahajolt a füléhez és halkán megkérdezte: „Mi lenne, ha megölném?”

Somfainak az egy helyben állástól begörccsölt a gerince, pedig szétvetett lábbal támasztotta ki magát. Amikor tolakodott, az volt a legfeltűnőbb benne, hogy fénylett a homloka. Átvette magát egy asztalon, meg még egy asztalon. Következtek a ponyvák meg a félrehajtott takarók, meg az iratcsomagok, melyek a padlón heverték. Jól látható volt, hogy valakit összeverték. Somfai nem fordult el, és nem is nevetett. Megmerevedett a tekintete. Nem értette, hogy mire gondol. Arra gondol-e, hogy valakik folytatni akarják a gyilkolást? Megrémült, sírt, mert attól félt, hogy neki is gyilkolnia kell. A falba bevert szögek is arról tanúskodtak, hogy egyesek azt hiszik, hogy ez a tömeg teljességgel az övék. A felirat a falon egyre olvashatatlannabbá vált. A betűi összezsugorodtak. Önpusztító módon visszaéltek az emberek szociális helyzetével, melynek korlátozott céljai voltak, meg testi gyönyörbe süllyedő viszonzatlan álmái. A betűi szétestek, elfolytak, lecsöpögtek, nem lehetett eldönteni mi a szándékuk.

Az asztaloknál ülők árulták a portékáikat. Mindenki az anyanyelvének megfelelően kiabált. Somfai rugalmasan és könnyedén mozdulni akart. Kinyújtotta volna a kezét, és megragadta volna valakinek az arcát. Megtalálta volna az arc gondozott parkjának közepét, és kicsit elüldögélt volna. Valami primitív mondat kíséretében eltöprengett volna. Felhúzott térdel összegömbölyödött volna, mint valamikor anyukája méhében tette. Úszkált volna a magzatvízben, innen át a túlsó partra, meg vissza, meg játszott volna labdajátékokat. Valamilyen jelre kinyílt volna az anyaméh, és ő kimászott volna belőle. Vizesen és véresen, de tekintélyes számú történelmi bizonyítékkal.

Meg kéne tanulni, hogyan kell visszamászni. – gondolta Somfai. Az anyja még szép, még erős, még a combja izmos. Ki kellene használni a lehetőséget – gondolta. Bízott a vihar erőszakosságában. De az ember, valamilyen jelre mindig okosabb önmagánál. Ráadásul kellemetlen is, mert gyilkolni akar, gondolta.

*

A felirat mozogni kezdett. Valamit el akart veszíteni. Talán egy-két betűt. Somfai szenvedélyesen szervezkedett.

– Mondjátok azt, hogy soha többé! – harsogta.

Nyilvánvalóvá tette, hogy nem gyerek már, hanem felnőtt férfi. Belépett a jövőbe. Amikor kora délelőtt lecsapott a vihar, megpróbált kimenekülni az iskolából. Kíváncsian kapaszkodott felfelé a romokon. Úgy érezte magát, mintha beleesett volna a főzelékbe. Mint az a légy, mely belevetette magát az elmondhatatlan szépségű krumplifőzelékbe. Mint valami hegymászó, kapaszkodott felfelé a tányér szélén. Valamilyen oknál fogva sietett. Életben akart maradni, nem akart helyet adni egy másik légynek. Pedig, alapjában véve, nem állt módjában élve maradni. A szándékaiban megnyilvánuló morál félelmetes volt. A valószínűtlenségnek ebben az állapotában már a szárnyait sem tudta emelgetni. Somfai emlékezett rá, hogy azt gondolta, ez a légy mégis milyen otthonosan érzi magát. Pedig nem volt hová visszahúzódnia. Fuldoklott. Azt a krumplifőzeléket nem lehet elfelejteni. A légy elcsúfította az arcát, mielőtt meghalt. Bontani kezdte a szemét, amit már lehetetlenség volt rendesen kinyitni. Az egyik könyökével a térdére támaszkodott, hogy könnyebben haljon meg. Somfai azóta sem sajnál senkit jobban, mint valamikor azt a legyet.

Ha légy lenne, most rászállna erre a felírra, és leszarná. Somfai lelki ügyességének és rugalmasságának volt köszönhető, hogy ő és a légy gondolatban simogatták egymást. A légy szárnyai már rég eltűntek, a lábai leszakadtak. Feje sem volt és törzse sem. Szellemként létezett, mint egy halott. Testének megnyugtató pontjai nem mozdultak többé. De ez mellékes volt, mert idomtalanul, kődarabként élt tovább.

Egymásba karolva vonultak az álláskeresők. Somfai nem bírta elviselni, hogy a csoportok lemaradnak. Jól szemügyre vette ismerős arcukat, és támadásba lendült.

A tetőt behorpasztotta a vihar, a lelógó betongerendákat nem lehetett kinevetni. Tehát nincs tovább, gondolta Somfai, a szél nem csillapodik, szárazan és tárgyilagosan rombol. Elindult felfelé. A mellette álló nő vállára kapaszkodott. Szétnézett, hogy összeszedje a szétdobált vackait. Keze összeakadt a nő kezével. Érezte a vágyat, de a küldetést fontosabbnak tartotta. Belekapaszkodott valakibe. Már a levegőben volt a beomlott tetőszerkezet himbáló abroncsai között. Egy újabb szélroham felfelé lökte, mintha sétálni indulna a messzeségbe. De csak a felírtig ment. Nem maradt semmi egyéb, amit méltónak talált volna a megismerésre. Bizonyos betűk hiányoztak már, de az egész még így sem volt aránytalan. Így fentről nézve a tömeget, szívesen levetkőzött volna meztelenre, hogy felbosszantsa őket. Állt a meredek falon, közömbösséget színlelve, istentől legfeljebb fél órányira. A haja lobogott, arcvonásain a veszély ismerete látszott. Senki sem állíthatta, hogy unalmas férfi. De amikor letépte a felírtot, csúnya lett. Sőt nem egyszerűen csúnya, szárnalmas is, mint egy lekoptatott kődarab, melyet nemrég még szépek láttak.